

8. W temperaturze 4° stup: 61, 74 gran wody nie mogą rozpuścić jak 9, 83 gran saletry: a w teyże temperaturze roztwór nasycony saletry i soli kuchennéy składa się z:

Wody	—	61, 74	} 100 gran
Saletry	—	16, 06	
Soli kuchennéy		22, 20	

w temperaturze więc 4° solnik sodu podnosi rozpuszczalność saletranu potażu o 6, 23 na 9, 83, to jest znacznie o więcéy iak o połowę.

O odmianach temperatury na jednémże miejscu w różnych głębokościach i różnych porach roku.

P. Ferguson, w ogrodzie swoim w Szkocyi w Abbotshall pod $56^{\circ} 10'$ szerokości północnéy położonym a około 50. stóp wyniesionym nad powierzchnią morza, czynił doświadczenia z czterema cieplomierzami w głębokości jednéy, dwóch, czte-rech i ośmiu stóp wzięmi zakopanými, a średnie wypadki postrzeżeń ięgo przez dwa lata 1816 i 1817 ciągle czynionych, wystawione są w następujący tablicy urządzoney podług podziału stustopniowého. — Szkoda tylko, że P. Ferguson nie dołączył wypadków podobnych postrzeżeń z cieplomierzem przy powierzchni ziemi czynionych.

I 8 I 6.					I 8 I 7.			
	I stopa	2 stop.	4 stop.	8 stop.	I stopa	2 stop.	4 stop.	8 stop.
Styczeń . . .	0, 6.	2, 4.	4, 8.	6, 1.	2, 0.	3, 7.	4, 7.	7, 3.
Luty . . .	0, 9.	2, 2.	3, 9.	5, 6.	2, 8.	4, 4.	5, 3.	5, 9.
Marzec . . .	1, 7.	2, 6.	4, 2.	5, 7.	4, 1.	4, 6.	5, 4.	5, 8.
Kwiecień. . .	4, 3.	3, 6.	5, 2.	6, 6.	7, 2.	5, 8.	5, 9.	5, 8.
May . . .	6, 7.	6, 3.	6, 3.	6, 7.	8, 2.	7, 0.	7, 0.	6, 8.
Czerwiec . . .	10, 9.	10, 0.	8, 4.	7, 7.	10, 6.	9, 7.	8, 7.	8, 8.
Lipiec . . .	12, 2.	11, 4.	10, 2.	8, 7.	12, 9.	12, 8.	10, 8.	9, 8.
Sierpień . . .	10, 0.	11, 4.	10, 3.	9, 7.	11, 9.	12, 2.	11, 1.	10, 0.
Wrzesień. . .	10, 9.	10, 7.	11, 0.	10, 0.	11, 7.	11, 5.	11, 1.	10, 4.
Październik . . .	8, 3.	9, 6.	9, 8.	9, 8.	7, 6.	9, 7.	9, 7.	9, 9.
Listopad. . .	4, 9.	6, 6.	7, 9.	7, 6.	5, 0.	7, 0.	8, 3.	8, 7.
Grudzień. . .	2, 1.	4, 4.	6, 1.	7, 8.	3, 3.	4, 9.	7, 1.	8, 0.
Srzednica. . . .	6, 1.	6, 8.	7, 3.	7, 7.	7, 3.	7, 8.	7, 9.	8, 1.

zaś *maxima* i *minima* teperatury przez te różne cieplomierze oznaczone, wypadły następujące i w następujących czasach:—

	maximum.	czas onegoż.	minimum.	czas onegoż.	odmiany całkowite.
w głębokości 1. stopy —	12, 3.	21. Lipca.	0. 6.	Luty.	11, 6.
— 2. stop.	11, 7.	24. Lipca.	2, 2.	4. Lutego.	9, 5.
— 4. stop.	11, 1.	Sierp: i Wrze:	3, 9.	11. Lutego.	7, 2.
— 8. stop	10, 0.	14. Września.	5, 6.	16. Lutego.	4, 4.

I 8 I 7.					
w głębokości 1. stopy —	13, 3.	5. Lipca.	1, 1.	początek Styc:	12, 2.
— 2. stop.	13, 3.	10. Lipca.	3, 5.	początek Styc:	10, 0.
— 4. stop.	11, 1.	Sierp: i Wrze:	4, 4.	3. Lutego.	6, 7.
— 8. stop.	10, 6.	20. Września.	5. 8.	11. Lutego.	4, 8.

Z tych tablic szczególnych, które iednak stosunkami objętych wsobie wypadków, mogą wystawiać obraz ogólny wszelkich obserwacyj tego rodzaju a okazuje się:

1° że *odmiany temperatury* są coraz mniejszemi z postępem głębokości: *minima* przypadają coraz wyżej, *maxima* coraz niżej, a odległości tych dwóch granic od siebie są coraz mniejszemi. —

2° że temperatura gruntu tém późniéj dochodzi swego *maximum i minimum*, im większa iest głębokość. —

3° że w zimie temperatura gruntu tém iest wyższa im głębokość większa; przeciwnie w lecie. —

4° ogólnie zaś temperatura *srzednia* tém iest wyższą im głębokość większa. —

Wszystkie te wypadki są iawnym dowodem i skutkiem zbyt słabey ogólnie sposobności mass ziemnych do przeprowadzenia ciepłika; lecz postrzeżenia szczególné tego rodzaju na rozmaitych miejscach dokonane, okazałyby różne modyfikacye takowéy sposobności przez wzgląd na położenie geograficzne miejsca, wyniosłość nad powierzchnią morza, rodzaj gruntu i miejscowé okoliczności. —

a) W roku 1762. i następnych, czynione były ciągle przez lat $4\frac{1}{2}$ niedaleko Zurich w Szwaycaryi przez P. Ott postrzeżenia tego rodzaju, których wypadki podobnemi są bardzo dostrzymanyh przez P. Ferguson. —